

مرکز آموزشی درمانی شفا

عنوان سند: خود مراقبتی در قطع عضو

کد سند: NO-BK-406

تهیه کننده:

خانم سرور رستمی (سرپرستار بخش ترمیمی)

تنظیم کننده:

فرحناز نریمپسا (سوپروایزر آموزش سلامت)

آموزش خودمراقبتی در منزل

- درمان مناسب بیماری زمینه ای مانند دیابت ؛ بیماریهای کلیوی و قلبی و.... و مراجعه به پزشک متخصص مربوطه
- آموزش در مورد تغذیه مناسب و پروتئین و پرکاری
- ویزیت منظم توسط پزشک مربوطه پس از ترخیص
- بالا نگه داشتن عضو از سطح بدن
- تحت فشار نبودن عضو پیوند شده
- پایش مرتب بیمار پس از ترخیص در رابطه با وضعیت و حال عمومی وی
- آموزش به بیمار و خانواده بیمار در رابطه با چگونگی تعویض پانسمان و شروع فیزیوتراپی عضو پیوند شده و زمان استحمام توسط پزشک معالج

به امید بهبودی

منابع :

۱. ارتوپدی برونسودارث ۲۰۱۸
۲. تروما و بررسی و درمان بیماران آسیب دیده / جلد ۴ جامعه جراحان مترجم : دکتر مروا معصومی پور ----
جلد چهارم Peter C. Neligan 3.

۲) عدم مصرف الکل و مواد مخدر

- ۳) اندام قطع شده نباید پایین تر از سطح قلب قرار گیرد چون موجب اختلال در خونرسانی به عضو پیوند شده می گردد.
- ۴) کنترل گرمی و سردی و علائم حیاتی عضو پیوند شده و آموزش به بیمار و خانواده بیمار
- ۵) عدم استفاده از عضو پیوندی در انجام کارهای سنگین و انجام یک برنامه کار درمانی تحت نظارت یک درمانگر جهت تسریع در روند بهبودی
- ۶) همکاری بیمار در تعویض پانسمان طبق روتین پزشک معمولاً بعد از ۴۸ ساعت توسط پرسنل مجرب و با حفظ وضعیت مناسب عضو پیوند شده
- ۷) پیوند عضو معمولاً فشار روانی زیادی به بیمار وارد می کند که واکنش های متفاوتی همچون شوکه شدن و عصبانیت و خشم، غصه و ناامیدی و باور نکردن در او شکل میگیرد که این مورد باید توسط روانپزشک درمان شود و مرتب توسط روانپزشک پایش شود.
- ۸) بیمار باید طبق یک برنامه دقیق و تحت نظر یک فیزیوتراپ خوب حرکات و نرمش های بخصوصی را برای عضو قطع شده انجام دهد تا محدودیت حرکت در عضو به وجود نیاید.
- ۹) نیاز بیمار به مصرف ضد انعقاد و آنتی بیوتیک و مسکن طبق دستور پزشک

آمپوتاسیون یا قطع عضو

عبارتست از جدا شدن قسمتی از بدن مانند انگشت؛ پا؛ بازو؛ ساعد؛ ساق؛ گوش؛ پوست سر و... که ممکن است بدنبال حادثه (تروما) یا بدنبال جراحی یا بیماریهایی چون دیابت، آسیب عروق محیطی، یخ زدگی، سوختگی، سرطان عفونت و غیره اتفاق بیفتد. آمار نشان میدهد که قطع اندام در مردان به مراتب بیشتر از زنان است (۷۵٪ در مردان و ۲۵٪ در زنان) و در اندام تحتانی شایعتر از اندام فوقانی می باشد.

قطع عضو بدنبال تروما (حادثه)

در موارد خاص امکان پیوند عضو قطع شده وجود دارد و همچنین هر چه سن کمتر باشد نتایج پیوند بهتر است و هرچه محل قطع از مفصل دورتر و هرچه برش محل قطع تیزتر باشد نتیجه پیوند بهتر است. مهمترین عامل موثر در امکان پیوند عضو قطع شده و موفق بودن نتیجه جراحی: میزان له شدگی عضو و مدت زمان گذشته از زمان قطع عضو می باشد. وقتی عضو قطع می شود به سرعت بافتها از بین خواهند رفت؛ زمان از بین رفتن عضلات حدود ۶ ساعت زودتر از سایر بافتها می باشد پس از گذشت ۶ ساعت از زمان قطع عضو در دمای محیط، از عضو قطع شده دارای عضله امکان پیوند وجود ندارد اگر چنانچه عضو در دمای یخچال نگه داری شده باشد تا ۱۲ ساعت امکان پیوند وجود دارد.

چنانچه قطع در اندام ساق و پا باشد تا ۶ ساعت و در انگشتان به علت فاقد عضله بودن ۱۲ تا ۱۸ ساعت امکان پیوند وجود دارد چنانچه در دمای یخچال و شرایط خاص نگهداری شود تا ۲۴ ساعت امکان پیوند وجود دارد اگر عضو، دچار له شدگی شدید باشد امکان پیوند وجود ندارد.

اقدامات اولیه و نحوه نگهداری عضو قطع شده تا زمان پیوند

در برخورد با مصدوم دچار قطع عضو کنترل خونریزی در اولویت می باشد.

۱) با کمک فشار مستقیم، پانسمان و بانداژ باید خونریزی کنترل شود و در صورت عدم کنترل از تورنیکه استفاده کرد.

۲) زخم آلوده باید شستشو و تمیز و پانسمان گردد.

۳) عضو قطع شده نیز باید از مواد آلوده تمیز شود و داخل گاز مرطوب یا پارچه تمیز گذاشته شود و درون کیسه پلاستیکی یا دستکش که هوای آن خالی شده قرار داده شود و سر کیسه پلاستیک گره زده شود و سپس کیسه را داخل آب و یخ گذاشته و به مرکز درمانی منتقل کنیم.

۴) باید مصدوم را NPO نگه داشت (بیمار چیزی نخورد)

۵) یادآوری میشود که

الف- عضو قطع شده نباید شستشو شود.

ب- مستقیماً روی آب و یخ قرار نگیرد.

ج- از یخ زدن عضو قطع شده جلوگیری شود.

۶) در بهترین شرایط نگه داری و نوع و طرز قطع شدن عضو که خود آن در احتمال موفقیت پیوند موثر می باشد مدت زمان پیوند عضو قطع شده ۱۸ تا ۲۴ ساعت می باشد.

۷) در مرکز درمانی بسته به شرایط عضو قطع شده و شرایط طبی بیمار و زمان و میزان له شدگی، توسط پزشک تصمیم به عمل پیوند گرفته می شود.

مراقبت بعد از عمل پیوند عضو قطع شده

همکاری بیمار در بدست آوردن نتیجه خوب بعد از عمل اهمیت فراوانی دارد؛

۱) بیمار نباید سیگار بکشد سیگار کشیدن خونرسانی را به عضو پیوند شده کم و باعث از بین رفتن آن می شود.